

B 889

OVERGEDRUKT UIT HET
VERSLAG OVER DE OPENBARE WERKEN IN 1942

*

OVERZICHT VAN DE
IJSWAARNEMINGEN

WINTER 1942—1943,
LANGS DE
KUSTEN VAN DE NOORDZEE,
DE WADDEN, HET IJSSELMEER,
OP DE BENEDENRIVIEREN
EN ZEEARMEN

1946

'S-GRAVENHAGE • ALGEMEENE LANDSDRUKKERIJ

OVERZICHT VAN DE IJSWAARNEMINGEN GEDURENDE DEN WINTER 1942—1943, LANGS DE KUSTEN VAN DE NOORDZEE, DE WADDEN EN HET IJSSELMEER, OP DE BENEDENRIVIEREN EN ZEEARMEN.

Overzicht van den weerstoestand in Nederland ¹⁾. (Zie bijlage 1.)

In onderstaand staatje zijn de verschillen opgegeven van de gemiddelde maandelijksche temperaturen in de maanden November en December 1942, met de voor elke maand over een tijdvak van 49 jaren berekende normale, en in de maanden Januari, Februari en Maart 1943 met de voor elke maand over een tijdvak van 50 jaren berekende normale. •

Staat A (afwijking van de gemiddelde maandelijksche temperatuur)

		Groningen	Rottum (Friesland)	Den Helder	Naaldwijk	Vlissingen	Hoorn	Gemiddeld
November	1942	+ 0.7	+ 0.2	+ 0.9	+ 0.9	+ 0.4	+ 0.8	+ 0.6
December	„	+ 2.0	+ 1.4	+ 1.5	+ 1.6	+ 1.2	+ 1.5	+ 1.5
Januari	1943	+ 0.6	+ 0.4	+ 0.5	+ 0.9	+ 0.9	+ 0.6	+ 0.6
Februari	„	+ 2.7	+ 2.4	+ 2.6	+ 2.3	+ 2.2	+ 2.1	+ 2.4
Maart	„	+ 2.3	+ 1.9	+ 1.9	+ 1.9	+ 1.5	+ 1.8	+ 1.9
Gemiddeld	. . .	+ 1.7	+ 1.3	+ 1.5	+ 1.5	+ 1.2	+ 1.3	+ 1.4

De winter was in alle maanden te warm. In het bijzonder was dit in de maand Februari het geval.

De volgende overzichten der weersgesteldheid zijn ontleend aan de publicatie Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut n°. 94a, waarnaar bijlage I is samengesteld.

NOVEMBER. De luchtdruk was van den 1sten tot den 8sten bijna voortdurend onder normaal. Op den 8sten steeg de luchtdruk snel en bleef daarna gedurende 3 weken boven normaal. De laagste barometerstand kwam op den 6den voor, de hoogste op den 24sten.

Op den 3den trok een storing over ons land, die vooral in Noordholland zwaren neerslag bracht. Ook de diepe depressie van den 6den ging met veel regen gepaard, die in hoofdzaak in het westen van het land viel. Daarna nam de depressieactiviteit af. De winden waren in de eerste dekade veranderlijk doch meest uit zuidwestelijke richtingen. Van den 10den tot den 15den kwamen zwakke winden voor uit zuidelijke tot oostelijke richtingen. Het weer was in deze periode rustig en somber. Er viel geen neerslag van beteekenis, doch er kwam vaak nevel en mist voor. Op den 16den trok een storing over ons land, die van krachtigen tot stormachtigen wind uit het noordwesten vergezeld was. Gedurende de rest van de maand bleef de wind hoofdzakelijk uit deze richting waaien. Er viel in deze periode bijna alle dagen regen, doch de hoeveelheden waren gering. De windkracht was gemiddeld in alle dekaden en vooral in de tweede dekade onder normaal. Over de geheele maand berekend was er een luchtverplaatsing van 1°.3 Beaufort boven de normale uit het noordwesten.

Over het geheel genomen was de maand November vrij zacht. De minima der temperatuur bleven in alle dekaden gemiddeld boven normaal. Het aantal vorstdagen bedroeg gemiddeld 3.4 tegen 7.9 normaal. IJsdagen kwamen niet voor. De afwijkingen van het gemiddelde dagelijksche minimum waren gemiddeld voor 12 stations over de maand en de 3 dekaden resp.: maand + 0°.6; dekaden

¹⁾ Wegens het ontbreken van weerberichten uit het buitenland blijft dit overzicht beperkt tot de Nederlandsche waarnemingen.

I + 1°.3, II + 0°.4, III + 0°.2. De hoogste temperatuur bedroeg 13°.0, nl. te Naaldwijk en Rotterdam op den 2den, te Sittard op den 3den; de laagste temperatuur bedroeg — 5°.0, te Winterswijk op den 24sten.

DECEMBER. De luchtdruk was in de eerste dekade afwisselend onder en boven normaal, in de tweede dekade meest onder en in de derde dekade meest boven normaal. De laagste barometerstand werd op den 5den waargenomen, de hoogste op den 23sten.

De eerste dagen van de maand waren door buiig weer gekenmerkt. Er viel aanvankelijk regen, terwijl later ook hagel voorkwam. Op den 2den werd voor het eerst sneeuwval waargenomen. De temperatuur daalde geleidelijk en op den 3den, 4den en 5den kwam in vele plaatsen in het land de nachts lichte tot matige vorst voor. Op den 5den passeerde een diepe depressie, vergezeld van regen en krachtigen wind uit westelijke richtingen. Het weer bleef sindsdien tot Kerstmis vrij zacht; minimumtemperaturen beneden 0° werden niet waargenomen. De hoeveelheden regen die in deze periode vielen, waren gewoonlijk gering. Tot den 9den waaiden de winden voornamelijk uit zuidwestelijke en westelijke richtingen, in de tweede dekade kwamen overwegend zuidelijke winden voor. Op den 25sten draaide de wind naar het oosten en nam de zachtweerperiode voorloopig een einde. Van den 25sten tot den 28sten volgden eenige dagen met lichte tot matige vorst bij zwakken wind en veel mist en nevel. Op den 28sten begon de luchtdruk snel te dalen, de wind ruimde naar het westen en nam daarbij in kracht toe. De depressie, die op den 29sten overtrok, bracht sneeuw, later gevolgd door regen en krachtigen wind uit het noordwesten. Op den 31sten volgde een nieuwe storing, eveneens van lichten sneeuwval vergezeld. De windkracht was in de eerste en tweede dekade boven normaal, in de derde dekade onder normaal. Over de geheele maand berekend was er een luchtverplaatsing van 0°.9 Beaufort boven de normale uit het ZZW.

De afwijkingen van het gemiddelde dagelijksche minimum waren gemiddeld voor 12 stations over de maand en de 3 dekaden: maand + 1°.8; dekaden I + 1°.0, II + 4°.3, III — 0°.6. De hoogste temperatuur bedroeg 14°.2, te Maastricht op den 11den, de laagste bedroeg — 8°.1, te Winterswijk op den 28sten. Het aantal vorstdagen bedroeg gemiddeld 8.3 tegen 10.9 normaal, het aantal ijsdagen bedroeg gemiddeld 1.4 tegen 2.8 normaal.

JANUARI. De luchtdruk, die gemiddeld over de maand onder normaal was, vertoonde vaak snelle veranderingen. De laagste luchtdrukwaarde werd op den 14den bereikt, de hoogste op den 24sten. Het nieuwe jaar zette in met een diepe depressie, die van krachtigen tot stormachtigen wind uit westelijke tot noordwestelijke richtingen was vergezeld en tevens zwaren neerslag bracht. Het bleef tot den 4den buiig weer met regen en later sneeuw. Daarna kromp de wind geleidelijk naar oostelijke richtingen en daalde de temperatuur. Van den 5den tot den 11den kwam, met uitzondering van de kuststreek, vrijwel overal matige tot strenge vorst voor. Op den 7den passeerde een storing, die nagenoeg in het geheele land matigen sneeuwval bracht. Er volgden nu van den 8sten tot den 10den enkele dagen met fraai zonnig winterweer. De dooi viel echter reeds op den 11den in. Op den 14den trok wederom een diepe depressie over ons land, die met krachtigen wind uit zuidwestelijke richtingen gepaard ging en veel neerslag bracht in den vorm van regen en hagel. Daarbij verdwenen de laatste resten van het sneeuwdek van den 7den. Er volgde nu van den 15den tot den 20sten een periode van vrij rustig weer, waarbij slechts zeer geringe regenhoeveelheden vielen. Gedurende de tweede dekade waaide de wind uit overwegend zuidoostelijke en zuidelijke richtingen. Van den 21sten tot den 23sten volgden lichte storingen elkaar op, waarvan de laatste door een krachtige stijging van den luchtdruk werd gevolgd. De 24ste en 25ste waren door fraai zonnig weer gekenmerkt. In de tweede helft van de derde dekade volgden opnieuw verschillende storingen elkaar op. Deze periode eindigde met een zwaren storm uit het zuiden op den 31sten. De wind waaide in de derde dekade overwegend uit zuidelijke tot zuidwestelijke richtingen. De windkracht was in de eerste en tweede dekade onder normaal en in de derde dekade boven normaal. Over de geheele maand berekend was er een luchtverplaatsing van 0°.8 Beaufort boven de normale uit het ZZO. De afwijkingen van het gemiddelde dagelijksche minimum waren gemiddeld voor 12 stations over de maand en de 3 dekaden: maand + 0°.9, dekaden I — 0°.3, II + 0°.7, III + 4°.8. De hoogste temperatuur bedroeg 14°.1, te Maastricht op den 21sten, de laagste — 11°.2 te Wijster op den 8sten. De gemiddelde maandtemperatuur was vooral in het zuidwesten van ons land boven normaal. Het aantal vorstdagen bedroeg gemiddeld 10.4 tegen 13.1 normaal, het aantal ijsdagen 4.6 tegen 3.4 normaal.

FEBRUARI. De eerste helft van de maand stond in het teken van een sterke depressie-activiteit. De luchtdruk was afwisselend onder en boven normaal en vertoonde vaak snelle veranderingen. Na den 16den kwam ons land onder invloed van een gebied van hoogen luchtdruk en deze toestand bleef

gedurende het overige deel van de maand gehandhaafd. Gemiddeld over de maand was de luchtdruk boven normaal.

Op den storm, die op den 31sten Januari was begonnen en die op den 1sten nog in kracht toenam, volgde tot den 5den een periode van buiig weer. De neerslag was vooral in het noordoosten van het land zwaar. De grootste daghoeveelheden vielen van den 2den op den 3den in het ZO van Drente. Op den 6den trok een nieuwe depressie over ons land, die van krachtigen tot stormachtigen wind en veel neerslag was vergezeld. Verschillende storingen volgden elkaar daarna nog op, totdat deze periode op den 16den met een algemeene luchtdrukstijging eindigde. De wind waaide gedurende dit geheele tijdvak overwegend uit zuidwestelijke richtingen. De windkracht was vooral in de eerste en ook in de tweede dekade boven normaal. Zij droeg in het bijzonder tusschen den 12den en 16den een sterk buiig karakter. Het weer was in de tweede helft van de maand zeer kalm. Ook nu was de wind overwegend westelijk, doch de windkracht bleef sterk onder normaal. Over de geheele maand berekend was er een luchtverplaatsing van 1°.6 Beaufort boven de normale uit het ZZW. De regenval was gedurende de laatste helft van de maand zeer gering, daarentegen kwamen nevel en mist veelvuldig voor.

De temperatuur was over het geheel zeer mild. De afwijking van het gemiddelde dagelijksche minimum was gemiddeld voor 12 stations over de maand en de 3 dekaden: maand + 2°.6, dekaden I + 3°.2, II + 3°.7, III + 0°.5. De hoogste temperatuur bedroeg 18°.2, te Maastricht op den 22sten, de laagste was - 3°.6, te Sittard op den 22sten. Het aantal vorstdagen bedroeg gemiddeld over het land 4.3 tegen 12.2 normaal; ijsdagen kwamen niet voor (2.3 dagen normaal).

MAART. De hooge luchtdruk, die nog bij het begin van de maand heerschte, nam geleidelijk af en daalde eerst in de derde dekade tot waarden onder normaal. Snelle veranderingen kwamen niet voor. Gemiddeld over de maand was de luchtdruk boven normaal.

De eerste en vrijwel de geheele tweede dekade waren gekenmerkt door rustig weer met veel zonneschijn, zonder neerslag van beteekenis. Aan deze droge periode, die feitelijk reeds sedert half Februari duurde, kwam een einde toen op den 19den in het noordoosten en op den 20sten in het noordwesten, midden en zuidoosten van het land onweders optraden, waarbij grootere regenhoeveelheden vielen. Er volgden tot den 25sten wederom enkele dagen van fraai voorjaarsweer, waarin het snel veel warmer werd. Op den 26sten kwamen bijna over het geheele land onweders voor, die vooral in het noordoosten en op de Veluwe plaatselijk veel neerslag brachten. Storingen, die op den 30sten en 31sten passeerden, waren vergezeld van krachtigen tot stormachtigen wind. In de eerste dekade waaide de wind overwegend uit noordwestelijke richtingen, in de tweede en in de eerste helft van de derde dekade kwamen meest zwakke noordoostelijke en oostelijke winden voor. Na den 25sten echter was de wind overwegend westelijk. De windkracht was gedurende de eerste dekade ongeveer normaal, in de tweede dekade onder normaal en in de laatste dekade boven normaal. Over de geheele maand berekend was er een luchtverplaatsing van 0°.4 Beaufort boven de normale uit het noordoosten.

Evenals de vorige maand was ook Maart zeer zacht. Vooral in het midden en noordoosten van het land was het gemiddeld te warm. Nachtvorsten kwamen echter nog vrij geregeld voor. De afwijkingen van het gemiddelde dagelijksche minimum waren gemiddeld voor 12 stations over de maand en de 3 dekaden: maand + 0°.6, dekaden I + 0°.3, II - 1°.0, III + 2°.3. De hoogste temperatuur bedroeg 20°.7, te Sittard op den 26sten, de laagste was - 5°.2, te De Bilt op den 10den. Het aantal vorstdagen bedroeg gemiddeld over het land 9.3 tegen 9.1 normaal.

Onderstaande staatjes geven nog eenige gedetailleerde gegevens van *vorst-* en *ijsdagen* van de vijf hoofdstations.

Staat B (vorstdagen) ¹⁾.

	Aantal dagen met een minimumtemperatuur lager dan:											
	0°		-5°		0°		-5°		0°		-5°	
	November	December	Januari	Februari	Maart	Totaal	0°	-5°	0°	-5°	0°	-5°
Groningen	3	0	8	0	13	3	2	0	8	0	34	3
Den Helder	1	0	7	0	7	2	1	0	4	0	20	2
De Bilt	4	0	9	1	10	4	7	0	15	1	45	6
Vlissingen	0	0	6	0	5	0	0	0	1	0	12	0
Maastricht	2	0	9	1	8	4	4	0	4	0	27	5

¹⁾ Vorstdagen zijn die, waarbij de minimumtemperatuur onder 0° komt; ijsdagen die, waarbij de maximumtemperatuur beneden 0° blijft.

Het aantal dagen met een minimum (maximum) temperatuur lager dan -5° is begrepen onder dat lager dan 0°.

Staat C (ijsdagen) ¹⁾.

	Aantal dagen met een maximumtemperatuur lager dan:											
	0°	—5°	0°	—5°	0°	—5°	0°	—5°	0°	—5°	0°	—5°
	November		December		Januari		Februari		Maart		Totaal	
Groningen	0	0	2	0	6	0	0	0	0	0	8	0
Den Helder	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0
De Bilt	0	0	2	0	6	0	0	0	0	0	8	0
Vlissingen	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	3	0
Maastricht.	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0

IJSGANG. De weinige vorstdagen in December hebben noch langs de kusten van Noordzee en Waddenzee, noch op het Noordzeekanaal en de benedenrivieren ijs tengevolge gehad.

In Januari door de langere, hoewel betrekkelijk lichte vorstperiode is hier en daar ijs voorgekomen. Langs de kust van de Noordzee is alleen te Terschelling en Vlieland, tusschen den 11den en 15den, licht drijfijis waargenomen.

Op de Wadden is meer en zwaarder drijfijis waargenomen, te Nieuwe Zijlen en Oostmahorn zelfs zóó, dat een aantal dagen scheepvaart alleen mogelijk was met speciaal voor de vaart door ijs gebouwde schepen. (e)

Het meeste ijs is voorgekomen te Kornwerderzand, nl. 18 dagen; hier is echter steeds geseind „scheepvaart niet belemmerd” (a).

Na Kornwerderzand komen Nieuwe Zijlen met 16 dagen en Nieuwe Statenzijl en Den Oever met 15 dagen drijfijis.

Op 23 Januari was in de Waddenzee geen ijs meer aanwezig.

Het Noordzeekanaal is den geheelen winter vrij gebleven van ijs.

Op de benedenrivieren is te Nieuwesluis en te Hellevoetsluis gedurende 3 dagen licht drijfijis gemeld.

Een overzicht der ijswaarnemingen is opgenomen in bijlage 2.

Ijsbrekers hebben niet gewerkt.

¹⁾ Vorstdagen zijn die, waarbij de minimumtemperatuur onder 0° komt; ijsdagen die, waarbij de maximumtemperatuur beneden 0° blijft.

Het aantal dagen met een minimum (maximum) temperatuur lager dan —5° is begrepen onder dat lager dan 0°.

BIJLAGEN

METEOROLOGISCH OVERZICHT
NAAR WAARNEMINGEN
TE DE BILT

BIJLAGE 1



